

УСТАВНИОТ СУД ОДЛУЧИ ДА ПОВЕ ВО ЗАКОНОТ ЗА ЈАВНИ СОБИРИ

Екскладејачката гарнитура предводена од СДСМ, не можејќи да се справи со блокадите против продажбата на ЕСМ и протестот на тутунарите, во февруари годинава донесе Закон за изменување и дополнување на Законот за јавни собири, со кој им се ограничи правото на граѓаните да протестираат пред болници, училишта, детски градинки, автопати и магистрални патишта. Деновиве, Уставниот суд на РМ донесе решение за поведување постапка за оценување на уставноста на дел од член 1а (од Законот за јавни собири), кој гласи: "и притоа не може да се ограничува правото на граѓаните кои не учествуваат во јавниот собир на слободно движење и другите права утврдени со Уставот на РМ".

Судот ќе подготви решение кое ќе му биде доставено на Собранието и на надлежниот орган, кој ќе треба да се изјасни во рок од 30 дена од доставувањето на решението. Трајко Велјановски од ВМРО-ДПМНЕ вели дека нивните натамошни чекори ќе зависат од конечната одлука на Уставниот суд, односно ќе постапат во согласност со одлуката.

ГРАЃАНИТЕ СО БЛОКАДИ НА УЛИЦИТЕ СЕ ОБИДОА ДА ЈА СПРЕЧАТ ПРОДАЖБАТА НА ЕСМ

СЛОБОДАТА НА Д ОСЛОБОДУВААТ ОД

Едно од основните човекови права и слободи е правото на јавен собир и јавен протест. Всушност, тоа е загарантирано и во член 21 од Уставот на Република Македонија, каде што се вели: "Граѓаните имаат право мирно да се собираат и да изразуваат јавен протест без претходно пријавување и без посебна дозвола. Користењето на ова право може да биде ограничено само во услови на воена и вонредна состојба".

Веројатно, ова не ѝ одговараше на претходната владејачка гарнитура, па сакајќи да ги замолчи граѓаните, во екот на протестите против продажбата на ЕСМ и протестот на тутунарите, донесе Закон за изменување и дополнување на Законот за јавни собири. Со него го ограничи правото на граѓаните да протестираат во близина на здравствени установи, детски градинки, училишта, на автопати и магистрални патишта. А за да можат граѓаните да протестираат тие претходно ќе треба за својата одлука да ја информираат подрачната единица на Министерството за внатрешни работи на чие подрачје се

одржува јавниот собир, најдоцна 48 часа пред почетокот на неговото одржување. Овој потег предизвика револт кај тогашните опозиционери кои успеаја само да ја предомислат Владата да се откаже од намерата да ги ограничи јавните протести пред Собранието и Владата, но екскладејачката остана цврста на ставот да се стави крај на блокадите на патиштата.

По изгласувањето на овој Закон, Демократскиот сојуз достави иницијатива до Уставниот суд во која од него побара да поведе постапка за оценување на уставноста на членовите 1, 3 и 4 од Законот за изменување и дополнување на Законот за јавни собири, бидејќи тие членови се во спротивност со член 21 од Уставот на РМ и да донесе одлука за нивно укинување. Во поднесената иницијатива ги образложува причините за својот чекор: "Со овој Закон ('Службен весник на РМ' бр. 19/2006), се ограничува уставно загарантираното право на собирање и изразување на протест без претходна најава и дозвола. Со член 1 е утврдено дека 'правото на граѓаните на мирно собирање може да се оствари на

Пишува: Жаклина МИТЕВСКА

ДЕ ПОСТАПКА ЗА СПОРНИОТ ЧЛЕН

Уставниот суд на РМ донесе решение за поведување постапка за оценување на уставноста на дел од член 1а (од Законот за јавни собири): "и притоа не може да се ограничува правото на граѓаните кои не учествуваат во јавниот собир на слободно движење и другите права утврдени со Уставот на РМ".

Според Судот, оспорената одредба од Законот содржи општа формулација дека со јавниот собир не треба да се ограничуваат другите слободи и права, а посебно слободата на движење. Во тој контекст, според Судот, попречувањето на сообраќајот на една улица од неколку часа, било со статичен собир или со поворка, не би можело да претставува ограничување на слободата на движење ако собирот има јасна цел да соопшти порака, ако во градот има улици по кои може да се помине и сл. Меѓутоа, оспорената одредба лесно може да биде

основ за надлежен орган да преземе ограничување на слободата на движење. Според резонот на сообраќајните прописи и за најмало попречување на сообраќајот, токму затоа што во таа норма не е

содржан квалитетен критериум или налог за неопходноста за ограничување на собирот, а со тоа јасен показател дека целта на законот е собирањето да успее, а не да се оневозможи. Според тоа, иако оспорената одредба може да изгледа само како опис за тоа како еден собир треба да изгледа, да води сметка за тоа дали таа одредба

не содржи преопшти одредби за негово ограничување на кои органите лесно можат да се повиќаат. Вториот дел од одредбата не само што содржи основи за ограничување на собирањето, кои во отсуство на критериуми за балансирањето го применува правото на собирање како опасна работа, што не може никако да се оправда.

ВИЖЕЊЕ И НА ГОВОР СЕ ТОТАЛИТАРНИОТ СИСТЕМ?

ЗАКОН
ЗА ИЗМЕНУВАЊЕ И ДОПОЛНУВАЊЕ НА
ЗАКОНОТ ЗА ЈАВНИТЕ СОБИРИ

Член 1
Во Законот за јавните собири ("Службен весник на Република Македонија" број 55/95), по членот 1 се додава нов член 1-а, кој гласи:

"Член 1-а
Правото на граѓаните на мирно собирање може да се оспори на начин со кој мирно ќе го изразуваат јавниот протест и притоа нема да се ограничува правото на граѓаните кои не учествуваат во јавниот собир на слободно движење и другите права утврдени со Уставот на Република Македонија."

Член 2
Во членот 2 став 1 по зборот "собири" се додаваат зборовите: "на повеќе од 20 граѓани".

Член 3
По членот 2 се додава нов член 2-а, кој гласи:

"Член 2-а
Јавен собир заради мирно изразување на мислење или протест може да се одржува на секое место кое е соодветно за таа намена, освен:
- до здравствени установи, на начин кој го оневозможува пристапот на возила на брза помош и го нарушува мирот на болниците,
- до детски градинки и училищата додека децата престојуваат во нив и
- на автопатиштата и магистрални патишта, на начин со кој се загрозува патниот сообраќај."

Член 4
Во членот 3 по ставот 1 се додава нов став 2, кој гласи:
"Известувањето за јавен собир од ставот 1 на овој член се поднесува во подрачната единица на Министерството за внатрешни работи на чие подрачје се одржува јавниот собир најдоцна 48 часа пред почетокот на одржувањето на јавниот собир."
Ставот 2 стивува став 3.

начин со кој мирно ќе го изразуваат јавниот протест и притоа нема да се ограничува правото на граѓаните кои не учествуваат во јавниот собир на слободно движење и другите права утврдени со Уставот на Република Македонија, со што се создаваат законски основи секаде и на било кое место да се спречи и да се забрани одржување на јавен собир, бидејќи секогаш ќе биде загрозувано правото на други граѓани на слободно движење, но и некои други права утврдени со Уставот. На пример, ако тоа е плоштад, ќе им се загрози правото на другите слободно по него да се движат, ако тоа е улица или друг простор пред зградите на Владата, Собранието и др., исто така, ќе биде попречено нечие право бидејќи не може да се дојде до тие институции итн. Со член 2, посебно со став 1 алинеја 3, не се дозволува одржување на јавен собир на автопатишта и магистрални патишта, на начин со кој се загрозува јавниот сообраќај, со што практично во целост се забрануваат јавните собири, бидејќи речиси сите важни државни институции се покрај патишта кои можат да се третираат како магистрални или автопати. Спроти-

вен на Уставот е и член 4, со кој се предвидува обврска организаторот на јавниот собир во рок од 48 часа пред неговото одржување да ја извести подрачната единица на МВР. Сметаат дека овие членови не се во согласност со член 21 од Уставот на РМ, со кој 'граѓаните имаат право мирно да се собираат и да изразуваат јавен протест без претходна најава и без посебна дозвола', при што 'користењето на ова право може да биде ограничено во услови на вонредна или на воена состојба'. Сосема е извесно дека јавни собири и протести можат да се одржуваат во секое време, на секое место и без било каква претходна најава. Ова е демократско и цивилизациско право кое извира од Уставот на РМ, и никој не може да го ограничува и да го суспендира правото на протест и слободата на говорот и изразување мислење на јавно место (јавно изразување на мислата)".

Осум месеци потоа, Уставниот суд на РМ се огласи по иницијативата и донесе решение за поведување постапка за оценување на уставноста на дел од член 1а (од Законот за јавни собири).

Толитинке

"Демократскиот сојуз поднесе иницијатива за да се преоцени уставноста на измените во Законот за јавни собири. Уште тогаш се знаеше дека СДСМ се обидува да го забрани јавниот собир и слободата на говорот. И во јавната расправа укажавме дека тоа е начин на воведување на еден друг систем, тоталитарен, бидејќи најголема демократска или цивилизациска придобивка е правото на јавен собир и слободата на говорот. Тие се основни фундаментални права на граѓаните. Укажавме дека со измените во Законот за јавни собири постоеше обид тие права да бидат суспендирани. Но, таков Закон се донесе и иако знаевме дека тоа е спротивно на Уставот и на цивилизациските вредности. Уставниот суд ја прифати иницијативата на Демократскиот сојуз и поведе постапка за оценување на уставноста на измените на Законот за јавни собири. Следен чекор на Уставниот суд сигурно ќе биде одржување на седница на која и ќе се донесе конечна одлука со која ќе се потврди дека овие

измени на Законот се спротивни на Уставот и ќе важат одредбите кои досега важеа. Тоа значи дека граѓаните без претходна најава на секое место можат да одржуваат јавен собир, односно да упатуваат пораки преку јавниот собир за одлуки со кои не се согласуваат. Со ова практично се дозволува да се протестира секаде. Инаку, ограничувањето т.н. блокади на магистралните патишта, на автопатите и досега било ограничено со Законот за безбедност во патниот сообраќај и секогаш кога има штетни последици, на пример, загрозување на сообраќајот на магистралните и на регионалните патишта, посебно на меѓународните, полицијата има основи да интервенира, за нормалното функционирање на животот во државата. Немаше потреба таква одредба да се внесе во Законот за јавни собири и не знам дали таа одредба понатаму ќе остане во Законот, бидејќи слична одредба има во Законот за безбедност на патниот сообраќај", изјави Павле Трајанов.

Success is question
of choice!

www.marili.com.mk

e-mail:marili@marili.com.mk

MARKETING & PUBLISHING AGENCY

blvd. Goca Delcev, 11 DTC Mavrovka, Skopje, Macedonia; phone/fax ++ 389 2 3128 155